
Тацяна Лаўрык

...калі ты засынаеш, тваё дыханьне
робіцца падобным да начнога шолаху дрэваў,
і я слухаю яго...

У сьне Пана Бога

Аповед

*Уночы на лажніцы маёй
шукала я таго, каго кахае душа мая, шукала яго...
З “Песьні Песьняў”.*

Засынаю на тваім плячы. *“Левая рука яго ў мяне пад галавою, а правая абдымае мяне”*. Тут спакойна, як за сьпінай Юр’я-пераможцы. І, напэўна, Бог пра гэта ведае, бо выдатна ведае цябе, Свайго ўлюбёнца. У тваіх валасах — куртатыя белыя пёркі: іх пакінулі сны, што клікалі нас у ночны сьвет. Але ж мы ня з тых няпомных, якія забыліся, што дзень аддадзены зямлі, а ноч належыць небу...

Наш першы дзень пачаўся ня ў сьне, хоць каралявалі зоры і ветах — ноч сядзела паміж намі на тваёй старой канаве і марудзіла. Ёй не хацелася зноў улазіць у цесныя чаравікі і плесьціся ўпрочкі. У

гасьцях утульна, і за цікавай гутаркай час не наважыцца падштурхоўваць цябе ў сьпіну, каб выправіць немаведама куды. Мне здавалася тады, што яна заставалася дзеля цябе. Бо быць з табой — таемнае жаданьне тых, каму пашчасьціла цябе сустрэць. Ёй, як і мне, хацелася ўзяць тваю руку і не выпускаць. Але... Трэба было йсьці. Безнадзейная пілігрымніца, яна з непрыхаваным сумаю ужо здымала з цвіка сваю старасьвецкую накідку. Трэба зьбірацца і мне. У мяне ёсьць дом з сапсаванымі дзвьярыма, тузін гульлівых анёлкаў за шклом у шафе і новы ружанец. Ісьці проста неабходна: *што* ты мог падумаць ужо тысячу разоў!

Мая суперніца на разьвітаньне пацалавала цябе — а ты й не прыкмеціў. Ты не адводзіў вачэй. Ад мяне. А я не заўважала, бо баялася, што ты на самой справе ловіш мой позірк. Так не бывае — не са мной. Пра што ты думаў у тых хвіліны?..

На сьценах заснула пакою заставаліся нерухомымі доўгія сьпіны цікаўных начных ценяў, а ў тваіх вачах таньчылі месяцовыя зайчаныты, — напэўна, хросьнікі сонечных, — і я напэўна прызналася табе, што хадзіла на спатканьні з золкам. Кожнага разу са мной напрошваліся санлівыя вароны-альтруісткі, і мы з імі захоўвалі ветлівую адлегласьць, уласьціваю адно толькі дабрадзейным паненкам.

Магчыма, ты чытаў мае думкі (няўжо ўсе?) і маляваў у сваім уяўленьні мой новы партрэт — у тычынаўскім стылі. Ты пачаў распяваць свае колішнія сны. І я была адзінай глядачкай у містычнай зале тваіх снабчанняў. Дзіўна знаёмы пах аксамітнай заслоны прасочваўся скрозь няркае сьвятло зацьмаў, якое прыемна ахувала ногі, — я стаяла поруч з табой у вясёлых пырсках тваіх сьненьняў. Мы імчалі ў безыменных начных цягніках праз незаснаваны гарады, праз мястэчкі мінулых стагоддзяў, забытыя на ўсіх мапах сучаснага сьвету. Вандроўнікі, раптоўна надзеленыя ўсюдыіснасьцю, мы сядзелі на канапе і размаўлялі: шэптам і вачыма. У вачах мы выслухоўвалі невымоўнае, бо не хацелася даваць назовы нязнаным пачуцьцям, не хацелася шмат гаварыць. І стоме ў тую ноч было не да нас. Мы ня спалі, аддаўшыся ва ўладу дзіўным, яшчэ невядомым адчуваньням: час мінаў па-за намі — па-за намі ў каторы раз намагаўся адпачыць вечна занепакоены сьвет, яго стомленыя людзі і неўтаймоўныя нелюдзі. У нашым з табой вымярэнні хутка павінна было ўзысьці сонца...

З сонца пачынаўся ня дзень. А вечнасьць, якая ніколі не пачыналася, а была і доўжылася бяз скону. Як і калі мы трапілі сюды, ня ведаю. Можа быць, у час нашых зораў мы пасьпелі ў аднойчы магчымае і адзіна неабходнае месца? Ноч, сапраўды, была зорная, і, напэўна, мы патрапілі пад жнівеньскі зарапад, а Пан Бог нарэшце загадаў за нас жаданьне, прыхаванае Ём у адвечныя часы. Незаўважна і недакучна дзеіць Бог Свае справы. Навідавоку мы проста сядзелі на бездакорнай адлегласьці адно ад аднаго і ня надта задумваліся над існымі рэчамі. А на нашых руках нараджалася маўклівае каханьне...

За вакном — азяблыя ў месяцовым сьвятле вербы, што няўцямнымі рухамі мацаюць зямны дол. Як сьляпяы жабракі. Яны ня здольныя зьмяніць

свой лёс. У адчыненую фортку залятаюць перазовы бяссонных дрэваў за тваім вакном. Упершыню я слухаю самотную музыку лістоты не знадворку, а ў прыцемку пакою, поруч з наканаваным чалавекам, якога я ведала дагэтуль амаль два гады. Але пра тое ня думаю. Зноў, як калісьці я адчуваю сябе дрэвам — нерухомай постацьцю, замкнёнай у коле адвечнага чаканьня. У дзявочых снах я бачыла сябе не ў абдоймах адважнага вершніка, не залатавалася князёўнай у вакне замкавае вежы, а сьсечаным дрэвам, з якога рука цесьляра вырабляе зэдлік. Дрэўны боль, увагнаны ў ножкі і седзішча, працінаў мяне наскрозь, — здавалася, вась-вось абамлею і больш не прачнуся ў чалавечым сьвеце, прарасту каранямі дрэўнымі...

А лісьце паўтарала ўслых вывучанья на памяць гукі ветравых дотыкаў і складала з іх элегічныя вершы-мелодыі. Мне падабалася слухаць твой голас, падобны да шолыху лісьцьвяных шатаў. Мне падабаўся твой ясьнюткі позірк, я глядзела ў глыбіні гэтых вачэй — і марным здаваўся застарэлы, невылечны боль сэрца, якое яшчэ калацілася ў грудзях падбітым птахам, і адступаў жах абьякавасьці да ўласнае адзіноты... Ты яшчэ ня быў маім, а гэтулькі ў табе майго, запаветна майго! Гартаванае цела волата, прыгожыя валасы, кранутыя сьнежнай замецьцю гадоў, безаганьня рысы твару. *“Абліччам каханы — Ліван, велічны, нібыта кедры...”* У вабнай паставе адчувалася бяссумніўная — нявыказная — гожацьць. Ты, і гэта бяспрэчна, быў чалавекам з таго далёкага стагодзьдзя, пра якое пісаў свае кнігі. Здавалася, што я ведаю імёны герояў тваіх ненапісаных аповесьцяў, старонкі дыпламаў, выштудыяваных у польскай мове, і словы дзяўчыны з мілагучным замежным імем, гераіні аднаго твайго апавяданьня, у хлопца якой я адразу закахалася, — адразу, як прачытала твор. А ім быў ты, мой найцікавейшы суразмоўца і адзіны сябра — той мужчына, каго нізавошта не хацелася выбіраць у сябры. Але ты не пакідаў мне выбару, бо ўжо колькі гадоў не сустракаўся з жанчынамі, толькі калегаваў — самааддана і шчыра. Я ня ведала, ці сумаваў ты па адзінай жанчыне, падобна, як я, — па тым непাপраўным блуканцы, хто, відавочна не сьпяшаўся да мяне. Уночы, калі цішыня агаляла слых, я намагалася пачуць ягоныя крокі; падчас веснавога віраваньня маладых вятроў я адчувала на сваім твары ягонае дыханьне, і мне сьніўся грукат цягніковых колаў, быццам стук далёкага сэрца. А ў руках заставаліся толькі шматкі чужой вопраткі. Ногі ўжо ня слухаліся — у іх не ставала сілаў ісьці насустрач табе: па зямлі з бразгатам цягнуліся ланцугі безнадзеі. Чужыя галасы вучылі, як належыць жыць, бо ведалі адзіны напрамак майго лёсу і былі падобныя да нашэптаў паўзуноў — яны ўмелі сьмяротна джаліць, выпускаючы з языкоў атруту на самы спод души. Разнагалосьсе чужых воклічаў аглушыла — і я не пачула твайго няўцямнага шэпту, які вырваўся праз сон. Ты не надаваў увагі такім дробязям: два словы, адрасаванья ў эфір, яшчэ не даказваюць пэўнасьці нейчага існаваньня. Ня ў словах праўда.

...Ранак сядзеў на беразе стаўка з татарскім імем Мухля і чакаў нас. Мы выйшлі на сходы, папярэдзіўшы тваю далікатную маму, што зьбіраемся сустракаць сонца. І напэўна, яна не здзівілася, чаму двум бяссонным дзецям прыходзяць у галаву такія несур’ёзныя ідэі. А чацьвертай

гадзіне ты і я бесклапотна ступілі на асфальт, ня ведаючы, што вернемся з гэтае пілігрымкі зусім іншымі людзьмі. Мімаходзь ты распавядаў мне пра сваё школьнае каханьне і маўклівую аднакласьніцу, суседку па парце, якая дачакалася цябе з войска, але так і не адкрыла свайго пачуцьця. Ты ўспамінаў яе чырвоную сукню, падобную да нясьмелага полымца, і сябе — палкага юнака, які шмат чытаў і ў мроях ня раз перамагаў на турнірах маладых асілкаў з берагоў Элады. Мае думкі цяпер імкнуліся да сарамлівай семнаццацігадовай дзяўчыны, што ня здолела дакрануцца рукой да блізкага, гэтак жаданага шчасьця. Ці такой была я ў свае шчаслівыя сямнаццаць? Не, тады ў непраходных гушчарах майго шчасьця не ступала нага мужчыны. І шанцунак быў толькі рэхам у тых лясах, і хлопцы відавочна пабойваліся маёй заўзятай “адушаўлёнасьці” — так назваў невылечную нетутэйшасьць маёй натуры адзін з роўналеткаў, прадстаўнік найстарэйшага племені мужных. Я была адзінай уладальніцай і жыхаркай у высозным замку ўяўнага шчасьця, — напэўна, у тых часы й ты ня выбраў бы мяне, мае шляхетныя пакоі, падобныя да непрыступных абарончых муроў. Тады між намі, як бяздонныя ірвы, зеўралі гады, і мы яшчэ не здалелі б сустрэцца ў часе, хіба што ў думках, адпраўленых невядома каму ў працягую радыёсігналамі прастору.

Цяпер я ішла поруч з табой і міжволі зайздросьціла дзяўчыне ў чырвонай сукні. Ты кахаў яе — не мяне. Першае тваё каханьне прайшло міма нас, сёньняшніх, і доўга глядзела ўсьлед — разьвіталася...

Сонца ў чырвонай піжаме праставала назад, — як дзіця, якое йдзе сьпінай наперад, бо хоча бачыць тое, што застаецца за плячыма. На тралейбусных прыпынках пачалі зьяўляцца людзі, паўсонныя, з сонечнымі адбіткамі на тварах. Мы з табой прамінулі тры завулки, некалькі праездаў, мост і натрапілі на безыменны сад — а сонца падымалася ўсё вышэй. На пагорку, што над мемарыялам памяці ахвяраў гэта, мы канчаткова пераканаліся, што нам не дагнаць палымянага птаха, які схаваўся за незьлічонымі шматпавярховікамі. Спыніліся на Юбілейным пляцы. Мы размаўлялі, і я, забыўшыся, пачала разглядаць тваю далонь: кожную з пратаптаных пасьпешлівымі гадамі сьцежак, барознаў, стромых пуцявінаў — і бачыла на іх цябе, безнадзейнага падарожніка, чые нястомныя спартовікі зьбіралі пыл на бясконцых шляхах гэтага сьвету... Я паказала табе вялікі крыжык на маёй далані, на лініі галавы, які немінуча прадказваў лёс галгофніцы, і пяцікутную зорку крыху ніжэй — яе значэньня я ня ведала. У цябе была тая ж пакутніцкая пазнака, якую так захацелася сьцерці з тваёй далоні. А ты не адымаў рукі. Усьміхаўся, гледзячы мне ў твар, і зусім не зьвяртаў увагі на дробныя кветкі медунка, на якіх мы стаялі, на вясёлага сабаку, што назіраў за намі з сёмага паверху хмарачоса. Ты слухаў мае няхітрыя прароцтвы і прасіў нічога ня ўтойваць. А я...рыхтавалася да ўцёкаў.

І бездапаможна заблытвалася ў думках пра тое, што не змагу, не здалею застацца. Хутчэй уцякаць! Адзіны спосаб уратавацца ад заўсёднай памылкі: мужчына — гэта той, хто немінуча сыходзіць і пакідае па сабе не раскладзенае вогнішча ўспамінаў, а сатлелае вугольле болю.

Мужчына народжаны, каб сыходзіць. Мне ж, каб зноў ня быць разбітай на аскепкі, трэба было хутчэй уцякаць ад чалавека, які стаяў насупраць мяне. Непазбыўная туга — адзінаверная спадарожніца жанчыны. Туга, як вецер, зрывае цябе лісьцінкай і гоніць прэч — туды, дзе ты нікому не патрэбная. І нядзіва: шкуматанае лісьце прыдатнае хіба толькі для зельніка...

Але куды было зьбегчы ад неадступнага пякучага току, што працінаў наскрозь і трымаў побач з табой... “Хутчэй, хутчэй, хоць куды!” — ціўкала спалоханае сэрца. А ногі ня слухаліся ягоных адчайных загадаў. Як у недарэчным сьне, калі раптам губляеш голас і сплываеш перад невядомай сілай, якая адымае ў цябе здольнасьць рухацца. Аказваецца, мне не ўцячы ад цябе. А ты, пэўна ж, ня ведаў, што я, сьмяротна спалоханая такой прыкаванасьцю, з тае хвіліны баялася цябе больш за ўсё на сьвеце. Бо чаму ты не выпускаў маёй рукі? Нарэшце... Можа быць, я ўсё-ткі здольная зварухнуцца...

Твая рука павольна легла на мой стан. Позна: цяпер не зьбяжыш. І я скарылася, бо моц, так неабходная дзеля змаганьня, здрадзіла мне. Перабежчыца! Я даверылася майму адзінаму сябру, які як наўмысна быў мужчынам. Што заставалася рабіць? Калі б у гэтую хвіліну я патрапіла ўскочыць у тралейбус, то страціла б самага добрага і вернага з усіх магчымых сяброў. Я ўбачыла сябе ў заднім вакне “пяцьдзсят сёмага” і памахала той жанчыне рукой. Цяпер у яе сваё жыццё, а мне належала супакоіцца і зноў ступіць у невядомасьць. За твая дзьверы мяне запрашалі маладыя сонечныя промні, у твае валасы ўблытваліся залатыя галінкі ласкавага ўсходу, і мне захацелася паверыць у верагоднасьць датыкальнага шчасьця. Можа, таму мы ўзяліся за рукі і пайшлі сьледам за сонцам. Як паслухмяныя першакласьнікі за сваёй настаўніцай. Страх нейкі час плёўся за намі, пакуль не адстаў. І было так добра — як ніколі ў жыцці...

Каля будынка нейкага банку ты паказаў мне сонцавае граньне, якое мела гэткае ж імя, як і жонка Сальвадора Далі, — стаў ззаду і, ахапіўшы абяруч за талію, падбародзьдзе паклаў на плячо. Ад тваёй блізкасьці па целе пабеглі дрыжкі. Мне здавалася, што я прасьвечваюся наскрозь, што па маіх венах цячэ ня кроў, а празрыстае промневае сьвятло. Пэўна, мы трапілі ў сонечны вір і патанулі...

Не хацелася вяртацца дадому, не хацелася ўспамінаць, што а дзясятай гадзіне мне трэба быць на працы. І ўбачыўшы на даляглядзе кальварыйскія таполі, мы рушылі ў бок могілак. Тут, перад ганкам капліцы, нас пільным вокам агледзеў стары сабака, дабраахвотны вартаўнік сьвятыні. З ягонае маўклівае згоды ты асьцярожна правёў мяне ў прыцемак. Не змаўляючыся, абое ўкленчылі перад алтаром. Пане, гэта мы — цяпер вось удвох. Ты ня здзіўлены? Так і належыць быць?..

Між лаваў спакойна пахаджала кабета сталага веку, не зьвяртаючы на раньніх наведнікаў ніякае ўвагі. Можа быць, гэта цішыня ўцэлавілася, каб ахоўваць спакой Божага дому? Час спыніўся ў дзьвярах, зняўшы свой палінялы капялюх. Моўчкі адмаўляў ружанец. Ты падхапіўся й імкліва выйшаў. Я падняла вочы, каб яшчэ раз убачыць табернакулум, і папрасіць у Пана Бога блаславеньня. Ты ўжо чакаў мяне вонкі — гля-

дзеў у неба. Мы блукалі паміж магілаў, чытаючы эпітафіі на заімшэлых помніках. Мне падумалася тады, што найлепшы лёс — быць пахаванай побач з табой, і каб, як на чэшскіх могілках, наш прах захоўваўся б у невялікіх шклянках пасудзінах, а над ім гарэў зьніч, запалены рукамі нашых дзяцей. Нябёская мара яшчэ жывога чалавека.

За кальварыйскай брамай мы імгненна апынуліся ў тлуме сталічнага шуму, які штораз паслужліва забягаў наперад, запрашаючы адразу ў некалькі ўтульных куткоў. А нам хацелася йсьці, не выбіраючы дарогі, — куды вядуць ногі. Твая рука ўпэўнена трымала маю — як быццам так было заўсёды, ад пачатку жыцця. І цяпер мне можна йсьці куды заўгодна, хоць з заплюшчанымі вачыма — з табой нічога ня страшна. Страшна толькі выпусціць тваю руку. Як бездапаможная малая глуптаська, баялася, што ты раптам забярэш яе. Тады зноў я застануся чужаніцай сярод звычайных людзей. У якіх *ня-тыя* — не твае — рукі: калісьці заўважыла за сабой адну несучышальную здольнасць, — беручы ў свае рукі іншага чалавека, беспамылкова адчувала *не-майго* мужчыну. Ні пацалункі, ні прыгожыя словы не дапамагалі — непрыручанай птушкай я сьпяшалася пакінуць чужынца, часьцей за ўсё вельмі прывабнага й мілага чалавека. Але, як ні дзіўна, мужчыны майго жыцця былі досыць хударлявымі істотамі — і ў мяне дасюль ніколі не зьяўлялася жаданьня ўскінуць на іх плечы хатуль сваіх нялёгкіх турбот. Да таго ж іх рухі, дотыкі, звычкі выдавалі чужынцаў, а маніць сабе было брыдка. Адзінкавае выключэньне так і засталася вялікай кляксай у маёй сардэчнай біяграфіі. Не аднойчы за няўмела сьпісанья ўчынкі лёс ставіў мне тройкі. У дарослым жыцці зусім не выручалі старыя школьныя адзнакі, і мае сачыненьні, прыдуманья на “выдатна”, напэўна, ужо даўно сатлелі на сьметніку дзе-небудзь за горадам. Мяне-ж паранейшаму не пакідала даўня, яшчэ дзявочая мара — напісаць сваё жыццё як твор і прачытаць яго пасья сьмерці, у іншым сьвеце. Але гэта будзе потым...

Ты не любіў ходжаных дарог, таму мы вярталіся новым шляхам. Не сьпяшаліся, — здаецца, было каля васьмі гадзінаў, — нашыя павольныя крокі няўхільна набліжаліся да твайго дому. Ня верылася, што дзесьці за нашымі сьпінамі засталася ноч, схаваная ў мясяцовай засені. Сонца ж пасья вялікага вызвольнага паходу пераможна ўскараскалася на залачоны пасад і задаволена аглядала свае ўладаньні. У тысячах вокнаў, якія цяпер нагадвалі лустэркі, адбіваўся ягоны твар, і мы з табой глядзеліся ў іх. Пахла недасьпелымі яблыкамі, і тапалёвы пух лётаў між намі. Ён быў, як лёгкія пёркі вялікіх птушак, ператвораных нейкім падступным чараўніком у магутныя дрэвы. Мы вучылі імкліваю мову таполяў, мы чыталі гарэзьлівыя птушыныя тэлеграмы, пакладзеныя на струнную музыку стрэчнага тралейбуснага дроту. З танклявых прамянёў я шыла табе доўгі плашч сярэднявечнага воя. Мой падарунак у гонар гэтае раніцы. *O matutinum praeclarum!*

...Ты адчыніў дзьверы, і мы зноў апынуліся ў вітальні на вузкай дыванковай дарожцы, на якой засталіся рухомыя сьляды сонцавых ног. Мамы не было дома. На кухні нас чакалі яблычныя аладкі, прыгатаваныя яе клапатлівымі рукамі. Ты паставіў на газ імбрык, каб нагрэць гарбаты. Я села на сваё ўлюбёнае мейсца — каля вакна — і, як зазвычай,

пачала назіраць за навакольнай дзеяй. Дзьве жанчыны рознага веку, напэўна, маці і дачка кудысьці незваротна спазьняліся; ясень, што жыў наўпроць аўтабазы, раскідаў вакол сябе спавядальныя лісты, напісаныя ўночы ў хвіліны распачы. Тры малыя куртатыя аблачыны былі падобныя да дзяўчынак з кароткімі коскамі. Усе яны і не падазравалі, што ты цяпер станеш у мяне за сьпінай і асьцярожна пацалуеш у шыю. Яшчэ і яшчэ... А потым пойдзеш у пакой і вернешся з кнігай, паводле якой мы пачнем чытаць лініі на далонях, сядзеш побач са мной, і нашыя каленцы зьнерухомяць у дотыку. На тваю просьбу краёчкамі пальцаў я паказвала табе рыскі й літаркі, паўколцы і трохкутнікі, з якіх сплятаюцца лёсавыя далягляды. Паміж намі не было ні цаліка мяжы, ні хвіліны адлегласьці. Ты, я і сонца. Твае дакрананьні, як летуценныя крылцы, сьцішваліся на маім целе. Выпадкова даткнуўшыся грудзей, твая рука міжволі спынілася...

Маленькай дзяўчынкай я шчыра спадзявалася на сваю шчасьлівую зорку: мне хацелася вырасьці і стаць прыгожай жанчынай. Праходзілі гады, а я ўсё яшчэ заставалася худзенькім куранём, якое зусім не вылучалася вонкавай харашынёй. Але аднойчы лёс павярнуўся да мяне тварам, і пасья колькігадовага марнага чаканьня, у адначасьсе абрысы майго цела набылі жаночкую вабнасьць, і цяпер я часта лавіла на сваіх грудзях зацікаўленыя позіркі. Тады мне хацелася схавацца ад гэтае ўвагі...

...Мы зноў апынуліся там, дзе ўчора ноч разьвітвалася з намі, дзе нашыя цені, пакінутыя ў адзіноце, раставалі пад адліжным сонцам. Я ўжо ня бачыла нічога, апроч сонечнага сьвятла, разьлітага паўсюль. Яно лілося з тваіх валасоў, з рук, што дакраналіся да мяне, і калі твой твар нахіліўся нада мной, ён ласкава праменіўся. Ад нечаканасьці я крыху прыўзнялася, і ў тую ж хвіліну мяне накрыла цёплая хваля шчасьлівага даверу. Ты прашаптаў мне штосьці няўгаднае, на мове каханьня... Прыемна было слухаць, як тваё сьвятло плынна расцякалася па мне. Заплюшчыўшы вочы, я ўбачыла нас у сакавітай белакежскай атаве, дзе пырхаюць блакітныя матылі і за тысячагоднім дрэвам пазірае на нас сьлязьлівымі вачыма ўражлівы бобрык, а неба — як неабдымны вадаспад... І адно-адзінае жаданьне: схапіць гэтае бласлаўленае імгненьне, як жар-птаху, і ня выпусьціць больш. Зьнікнуць бы, растуць на тваіх руках і зноў нарадзіцца. Напраўду, мы абое нібыта наноў убачылі гэты сьвет — аднымі на двух вачыма — асьлепленыя відушчым сонцам, па вяртаньні былі надзеленыя інакшым зрокам. Убачанае высьвечвала знутры існасьць кожнае зьявы: мы сталі адным. Як дзьве старонкі цэлага аркуша. Мы ня былі процілегласьцямі адно аднаму і не раскладваліся на дзьве платонаўскія паловы: гэтак сьвятло пранікае паўсюдна, і яго нельга, як ваду, падзяліць у дзьве конаўкі. І мы цяпер не здалелі б высьветліць, адкуль у гэтай зьлітнасьці пачынаешся ты і ад якой мяжы — я. Нават думкі пра адпаведны досьлед ня ўзьнікла. Проста з нашае сьвядомасьці раптам сьцёрся цэлы клас паняткаў са значэньнем “разлучыць”. Мы не маглі нат уявіць сабе гэткае адарванасьці: каб ты заснуў, не прыціснуўшы да грудзей маёй рукі, і каб я здолела існаваць без цябе. Не выказвалася ніякіх пастановаў і дамоўленасьцяў — словаў пра нашае заўтра ўвогуле не было. Толькі цяпер ты і я сталі мы. І толькі

святло разумела нас. Не чакаючы запрашэння, амёба-сонца працягвала пераліваць сваё аморфнае цела да нас у пакой. Расьцяклася па ўсіх кутах і запатрабавала гарбаты з яблычнымі аладкамі — і ніякіх табе пярэчаньяў! Пэўна, лецішча дзёрзкага класіка калісьці больш падабалася яму, бо ў нашай бакоўцы сонца само пыхкала, як самавар, нецярпліва абмахваючы сябе кветкавай фіранкай з кутасамі. Але ты не паслухаўся фанабэрыстых загадаў гэтае яснавяльможнае асобы, і падхапіўшы мяне на рукі, панёс пад залеву, што пачыналася ў прышніцы.

Я стаяла пад стрункім дажджом нашага каханьня, і да маіх ног садзіліся летуценныя кроплі, кроплі-пячураўкі. На вільготныя валасінкі налізваліся зіхоткія перліны вады і зьбянтэжана мігцелі, баючыся ўпасьці на халоднае паліванае дно. Дождж, што ішоў з тваіх рук, змываў пылавое насланьне гадоў: знікалі нябачныя ліпкія плямы, пакінутыя староньнімі позіркамі... Гаючыя бруістыя плыні прыемна казыталіся, і ў шапаткім шуме вады мне чуліся журлівыя сьпевы ундынаў. Мяккоткі ручнік чысьціні агарнуў маё новае звонкае цела. Залётны вецер змоўніцкі стаіўся за дзвьярыма, надзьмуўшы празрыстыя шчокі. Наіўны — хацеў садзьмуць нас, як багаткавы пух, і празначыць лятаць па сьвеце. Але нялёгкая гэтая справа!

А дзень толькі нарадзіўся. І мы з табой, невыпадковыя сьведкі яго нага нараджэння, шчыра здзіўляліся таму, што гэтае немаўля падобнае на нас: у яго твае вочы, мае вусны і прымружаны вясёлы позірк — зусім як у нашага каханьня...

Калі толькі пасьпела я цябе пакахаць? Не было ні пільнага чаканьня ў прадчуваньні магчымага быць, ні пасьпешлівага пазнаваньня ў табе мужчыны жыцьця, калі ўсю, яшчэ незнаёмую, постаць падганяеш пад памер даўно вядомы і хутка ўшываеш недасканалыя даўжызны гарнітуру абраньніка. Раней, абіраючы сабе блізкага чалавека, я сустракала ягоныя цені на сваім беразе, як сустракаюць караблі: даплыў да мяне — значыцца мой. Вечнасьць, сьцятая ў самотным чаканьні, навучыла мяне спадзейна вітаць пілігрымаў каханьня й свабоды. Каханьне выглядалася на гарызоньце і, набліжаючыся, захінала сабой сонца самоты, якое непазьбежна заходзіла, каб у міжчасьсе ўзысьці нанова...

Чаму я не пасьпела пазнаць цябе ў твар? Чаму нават не задумалася над магчымасьцю нашага супадзеньня? І ты зусім ня быў падобны на шхуну, што шукала прыгодаў і новых сустрэчаў. Напэўна, я проста не заўважыла, як у зняверцы пайшла бязмэтна блукаць па сваёй выпаленай сонцам высьпе і выпадкова натрапіла на цябе, які задуменна сядзеў на каранях невядомага дрэва. Такіх па мой бок не расло, таму маё відавочнае здзіўленьне перавяло позірк на цябе: хіба тут я жыву не адна? Хто ты — твая вопратка такая падобная да маёй, і цень самоты за тваімі плячыма, як дарожны хатуль, толькі яшчэ большы за мой, і такое ж здзіўленьне ў вачах колеру бурштынавай лагоды. Ты не прывід? Ня *“выдумка маёй галавы,”* перагрэтай на сьпякоце?

Ты — маё безназоўнае каханьне, у якім мне хочацца застацца назаўсёды. У мінулым даўно памерлых уяваў — ужо не я. Я кахаю цябе.

“Я кахаю цябе,” — паўтараю і ўслухоўваюся ў непрамоўленае. Ты, напэўна, не падазраеш пра мае дзівацкія досьледы ў межах ды па-за межамі слыху й пачуцьця. Але зноў, нібы то ціхі, то зычны водгук, чую тваё “кахаю”. Можа быць, гэтае ня слова і ёсьць *той бок* дыханьня-жыцьця, падараванага ад першадня Панам Богам. Удыхнутага Ім у чалавека. Так, усё пачынаецца з дыханьня. Калі ты засынаеш, тваё дыханьне робіцца падобным да начнога шолыху дрэваў, і я слухаю яго. З ціхмяным гонарам стараюся амаль ня дыхаць, каб пачуць хаду твайго жыцьця.

Усе мае ранейшыя вершы, напісаныя для іншых, — пра цябе. Ніводная дзяўчына не прысьвячала табе рыфмаваных радкоў — маё адпакутаванае права пісаць цябе сваім жыцьцём не было прызначана нікому, апроч мяне. Тыя незнаёмкі, каго ты кахаў, былі, напэўна, маімі адбіткамі — іх рысы размываліся ў люстры наканаваньня, каб наблізіць вечар нашай сустрэчы. Твае каханья з тварамі пералётных птушак, з пяшчотнымі рукамі і гартанымі галасамі больш ня будуць сьніцца мне. Бо ты мой. Мой вырай.

Няўжо дачакалася... Твае крокі гаспадарачь у нашым доме. І ўсе тутэйшыя рэчы, што раней з паўслова разумелі толькі мяне, адразу закахаліся ў твае рукі — паслухмяна чакаючы тваіх дотыкаў. Ты прыручыў і рэчы, і час, які пачаў адлік ад твайго зьяўленьня, і нават будучыню, што пад тваёй рукой са змрочнай пачвары ператварылася ў гарэзьлівага сонечнага зайчыка.

Сонейка маё, працягні мне свае промні. Даверлівым дзеўчынём стаю перад расхінутым пасьяля доўгай начы сьветам нашага каханьня. Няблізкі, нязнаны сьвет. Губляюся перад ім, ня ведаючы, ці здалею стаць тут гаспадыняй. Незнаёмая роля для не акторкі. Я хутчэй цявінка, што ўгрэлася на сонцы. Мружу вочы, загоеныя незьнікальным сьвятлом, з якога створаны ты. Я ведаю, што ты навучыш мяне ўсім законам побытавай штодзённасьці, пакажаш мне безьліч дарог, вярнутых у нашае заўтра, дзе мы яшчэ стрэнемся з колішнімі марамі. Ці пазнаем іх у твар?.. І калі-небудзь ты скажаш мне: *“Кветкавы мой матылёк, ты — найлепшая мая мара...”*. А я буду гладзіць твае валасы, аж пакуль не засну на тваіх грудзях у колькінаступны раз. Зусім як у першы, калі ля нашых узгалоўяў дыхала ўслодыч народжанае каханьне. У той дзень, калі Пан Бог убачыў сон пра нас...

